

ลักษณะทางสังคมและชุมชน

ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมและชุมชนของพื้นที่ที่ศึกษาและบริเวณใกล้เคียง ได้แก่ ต.ห้วยทราย อ.เมือง และ ต.ห้วยยาง อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และเสนอแนวทางในการจัดทำแผนการใช้พื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกรต่อไป แบ่งเป็น 5 หัวข้อหลัก ดังนี้

1. การใช้ที่ดิน
 2. สิ่งก่อสร้าง
 3. ระบบสาธารณูปโภค
 4. ชุมชนโดยรอบ
 5. นโยบายที่เกี่ยวข้อง
- โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การใช้ที่ดิน

1.1 การใช้ที่ดินในบริเวณใกล้เคียงอุทยานแห่งชาติหาดวนกร

การใช้ที่ดินในบริเวณใกล้เคียงอุทยานแห่งชาติหาดวนกร แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม (ดูแผนที่ 4.1) คือ

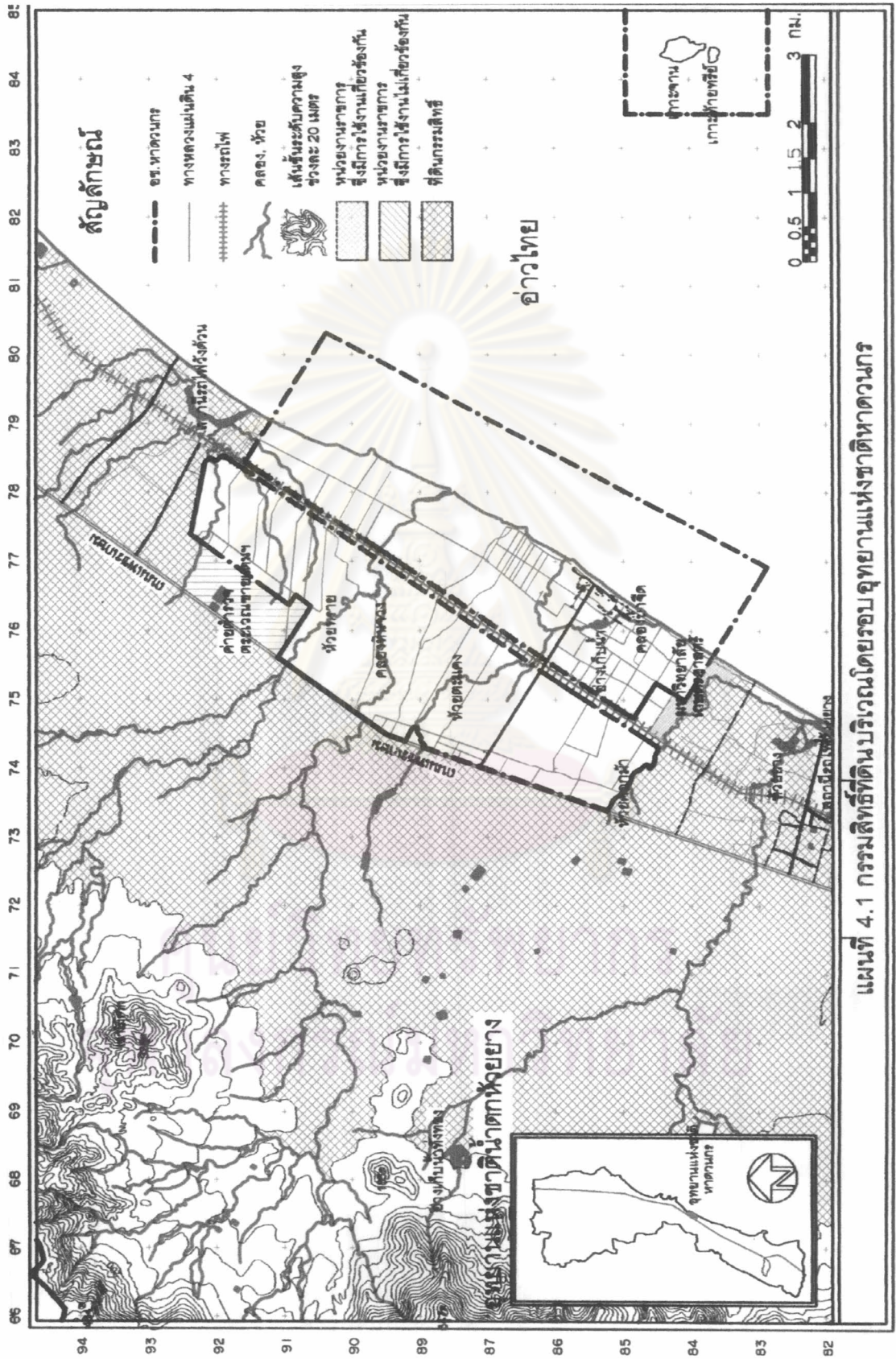
- 1) หน่วยงานราชการ ซึ่งมีพื้นที่และการใช้งานเกี่ยวข้องกัน ได้แก่ สถานีควบคุมไฟฟ้า สถานีเพาะชำกล้าไม้ และคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 2) หน่วยงานราชการ ซึ่งมีการใช้งานไม่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ ค่ายตำรวจตระเวนชายแดนฯ
- 3) ที่ดินกรรมสิทธิ์ซึ่งเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ สวนมะพร้าว สวนสะเดา และเลี้ยงวัว

1.2 การใช้ที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติหาดวนกร

ปัจจุบันเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกรทั้งบนฝั่ง และในอ่าวไทย แบ่งเป็น 4 เขต¹ (ดูแผนที่ 4.2) คือ

- 1) เขตกิจกรรมพิเศษ (Special Use Zone) รวมพื้นที่ 4,710 ไร่ คิดเป็นพื้นที่ร้อยละ 19.83 ของพื้นที่ทั้งหมด ประกอบด้วย

¹ บริษัท โมดัส คอนซัลเทนส์ จำกัด, รายงานความก้าวหน้า (Progress Report) โครงการจัดทำแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2545), หน้า 2-50. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

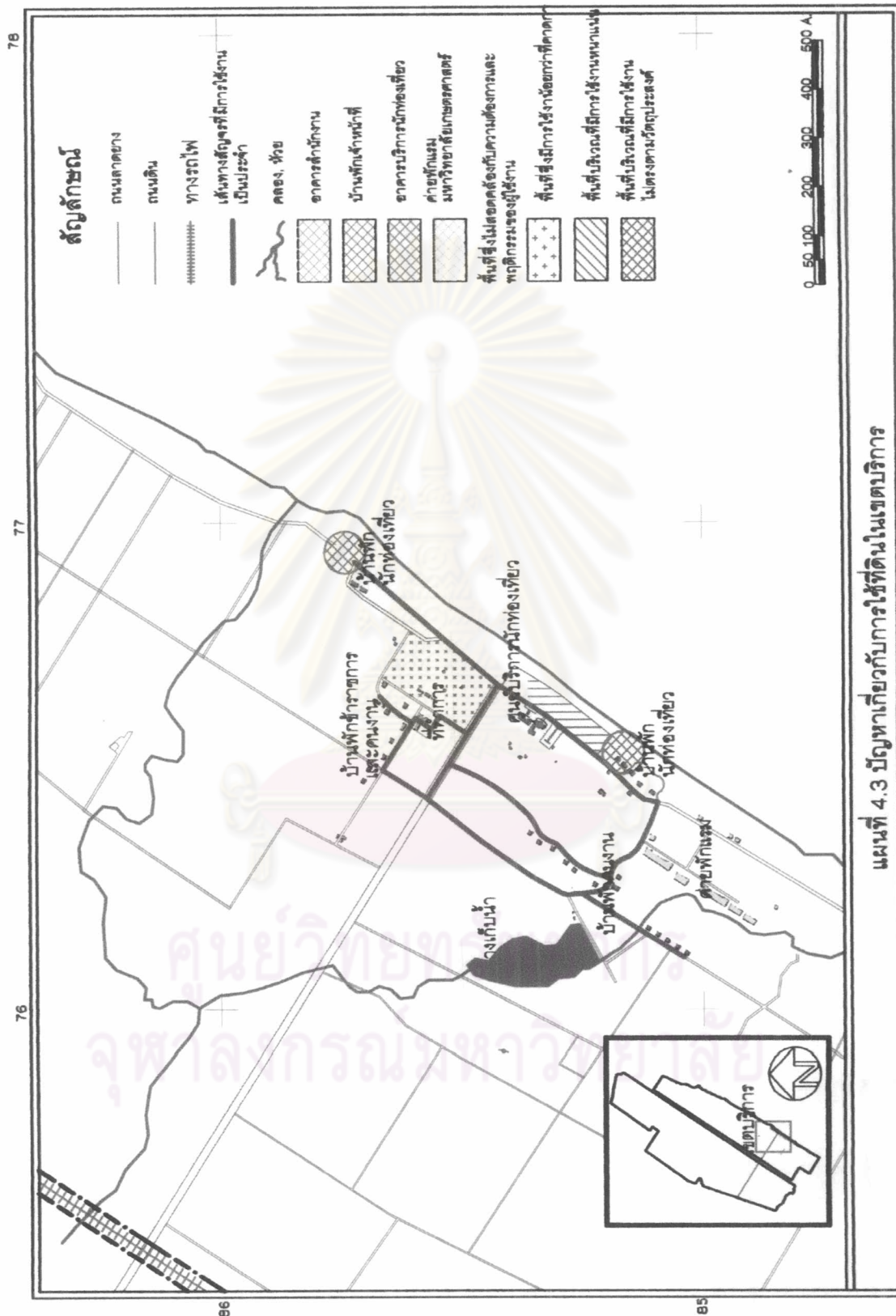

แผนที่ 4.1 กรรมสิทธิ์ที่ดินบริเวณโดยรอบอุทยานแห่งชาติหาดวนกร

- พื้นที่สัมปทานทำรังนกนางแอ่นบริเวณเกาะจาน เกาะท้ายทรีย์ นักท่องเที่ยวสามารถดำน้ำตื่นชมปะการังได้บริเวณรอบๆ เกาะ แต่ไม่สามารถใช้พื้นที่บนเกาะได้
 - พื้นที่ค่ายพักแรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีพื้นที่ต่อเนื่องกับเขตบริการและเขตนันทนาการและพักผ่อนหย่อนใจของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร ในอนาคตพื้นที่บริเวณนี้จะถูกส่งมอบคืนให้อุทยานฯ ซึ่งสามารถปรับปรุงเพื่อใช้รองรับการท่องเที่ยวต่อไปได้
 - สถานีเพาะชำกล้าไม้ ตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษม บริเวณฝั่งเหนือของคลองหินจวง มีการใช้งานต่อเนื่องกลมกลืนไปกับพื้นที่ของอุทยานฯ
 - ค่ายตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ค่ายพระมงกุฎเกล้า ไม่มีการใช้งานที่เกี่ยวข้องต่อเนื่องกับอุทยานฯ พื้นที่ซึ่งเป็นรอยต่อระหว่างค่ายตำรวจตระเวนชายแดนฯ กับพื้นที่ของอุทยานฯ เป็นพื้นที่ป่าและมีถนนตรวจการณเป็นแนวแบ่งอีกชั้นหนึ่ง
- 2) เขตบริการ (Intensive Use zone) ครอบคลุมพื้นที่บริเวณที่ทำกร พื้นที่รองรับนักท่องเที่ยว บ้านพักข้าราชการและคนงาน บ้านพักนักท่องเที่ยว และอาคารอื่นๆ รวมพื้นที่ 250 ไร่ คิดเป็นพื้นที่ร้อยละ 1.05 ของพื้นที่ทั้งหมด
- 3) เขตนันทนาการและพักผ่อนหย่อนใจ (Outdoor Recreation Zone) ครอบคลุมพื้นที่บริเวณชายหาดทราย จุดชมวิว และพื้นที่น้ำทะเลเพื่อการว่ายน้ำ รวมพื้นที่ 6,027 ไร่ คิดเป็นพื้นที่ร้อยละ 25.38 ของพื้นที่ทั้งหมด
- 4) เขตพื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (Natural Zone) ครอบคลุมพื้นที่ที่มีสภาพธรรมชาติทั้งป่าดั้งเดิมและป่าปลูก รวมพื้นที่ 12,763 ไร่ คิดเป็นพื้นที่ร้อยละ 53.74 ของพื้นที่ทั้งหมด

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน

1.3.1 เดิมไม่มีการวางแผนการใช้ที่ดินและการแบ่งเขตการใช้ที่ดินโดยคำนึงถึงการขยายตัวและการใช้ทรัพยากรในอนาคต ดังนั้นแม้สัดส่วนของพื้นที่เขตบริการจะมีขนาดเล็กเมื่อเทียบกับพื้นที่ทั้งหมด (ร้อยละ 1.05) อีกทั้งสิ่งก่อสร้างต่างๆ ก็มีขนาดเล็ก แต่การเลือกตำแหน่งสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เป็นไปอย่างค่อนข้างกระจัดกระจาย (แผนที่ 4.3) วางผังทอดยาวไปตามแนวถนน ซึ่งข้อดีคือแต่ละส่วนมีความเป็นส่วนตัวค่อนข้างสูง ข้อเสียคือต้องใช้พื้นที่ค่อนข้างมาก ต้องเปิดพื้นที่ธรรมชาติเพิ่มขึ้น มีระยะทางระหว่างจุดต่างๆ มากขึ้น ทำให้ต้องสิ้นเปลืองการวางระบบสาธารณูปโภค รวมทั้งเปลืองพลังงานในการเดินทาง เนื่องจากการเดินทางที่เกิดขึ้นภายในเขตบริการเกือบทั้งหมด เป็นการเดินทางที่ต้องอาศัยน้ำมันเชื้อเพลิง เช่น รถจักรยานยนต์ รถยนต์

76

77

76

96

95

1.3.2 การพัฒนาพื้นที่ในปัจจุบัน บางส่วนยังไม่ตอบสนองความต้องการและพฤติกรรมของผู้ใช้งาน เช่น พื้นที่ทางเดินที่อยู่หน้าอาคารสำนักงาน ไม่มีนักท่องเที่ยวนำเข้าใช้งาน แม้จะเป็นช่วงซึ่งมีนักท่องเที่ยวเข้าใช้พื้นที่จำนวนมากก็ตาม เนื่องจากไม่มีร่มเงาปกคลุม ร้อน ไม่สามารถใช้งานในเวลากลางวันได้ ในขณะเดียวกัน ในช่วงวันหยุดต่อเนื่องมากกว่า 2 วัน จะมีนักท่องเที่ยวใช้พื้นที่บริเวณสันทรายได้ต้นสนเป็นจำนวนมาก

2. สิ่งก่อสร้าง

สิ่งก่อสร้างในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกรเกือบทั้งหมด เป็นอาคารชั้นเดียว มีรูปแบบที่หลากหลาย ส่วนกลุ่มอาคารบริการและบ้านพักนักท่องเที่ยวที่เพิ่งสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2547 เป็นอาคารโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก มีรูปแบบและรูปลักษณะในทิศทางเดียวกัน อยู่ในสภาพดีมาก

สามารถจำแนกประเภทของสิ่งก่อสร้าง ได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

2.1 อาคารสำนักงาน และอาคารบริการ

2.2 บ้านพักเจ้าหน้าที่

2.3 บ้านพักนักท่องเที่ยว และอาคารบริการนักท่องเที่ยว

2.1 อาคารสำนักงาน และอาคารบริการ

1) บริเวณอาคารสำนักงาน ประกอบด้วย (ดูแผนที่ 4.4)

- อาคารสำนักงาน
- โรงจอดรถ จำนวน 2 แห่ง อยู่ด้านหลังของอาคารสำนักงาน
- โรงพักขยะ เต้าเผาขยะ และห้องเก็บของ จำนวนอย่างละ 1 หลัง
- อาคารห้องน้ำ จำนวน 3 หลัง และอาคารเครื่องกรองน้ำ จำนวน 1 หลัง

2) บริเวณด้านตรวจการณ์ ประกอบด้วย ด้านตรวจการณ์ และอาคารรับฝากสัตว์เลี้ยง เนื่องจากห้ามนำสัตว์เลี้ยงเข้าไปในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกร

2.2 บ้านพักเจ้าหน้าที่

ได้แก่ บ้านพักข้าราชการและบ้านพักคนงาน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

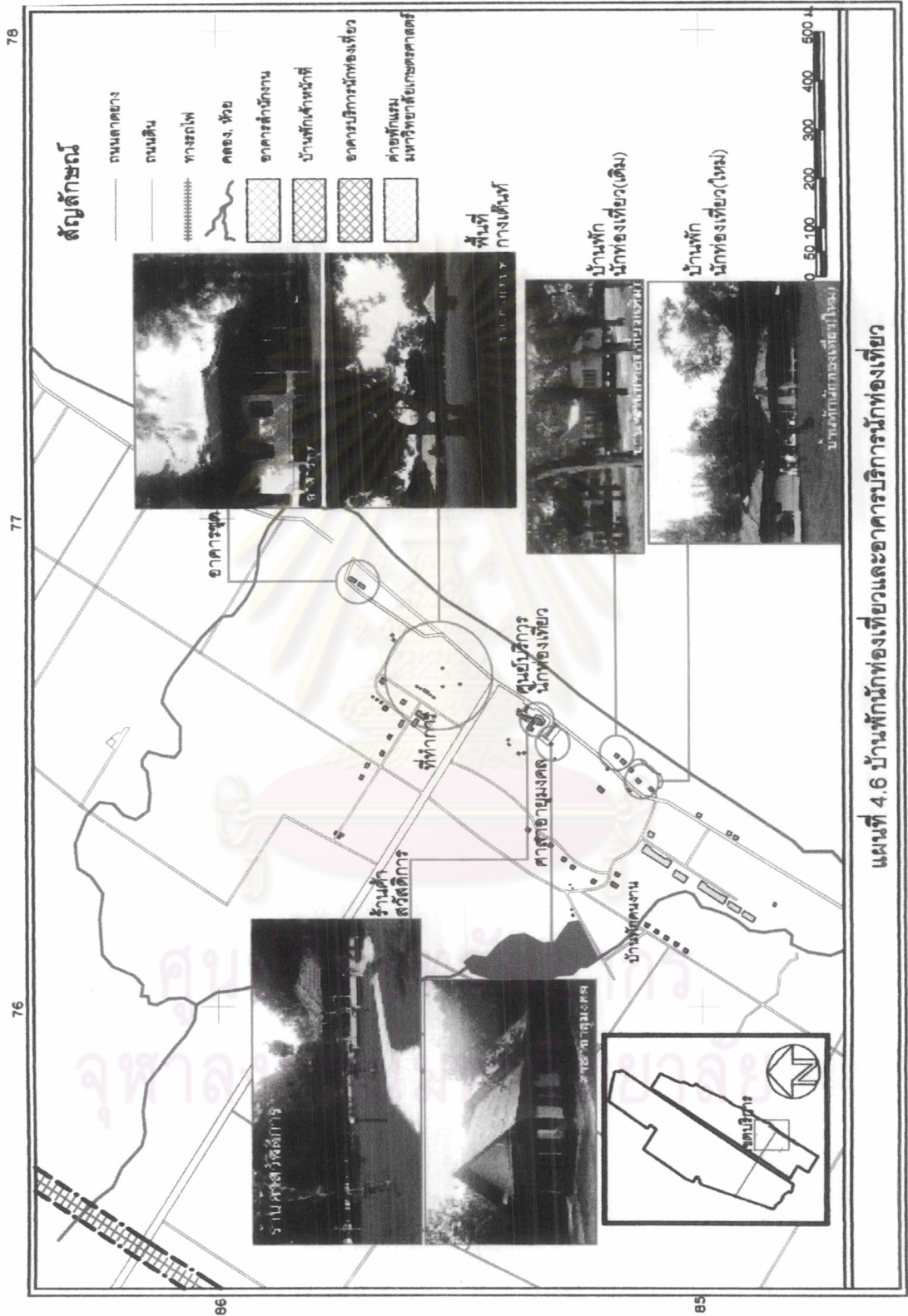
1) บริเวณใกล้อาคารสำนักงาน ประกอบด้วย บ้านพักข้าราชการและลูกจ้าง จำนวน 6 หลัง มีทั้งที่สร้างมาตั้งแต่ช่วงประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ และที่เพิ่งสร้างใหม่ในปี พ.ศ.2547 ทั้ง 6 หลังนี้ มีรูปแบบและรูปลักษณะใกล้เคียงกัน อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี และมีบ้านพักคนงาน จำนวน 4 หลัง บริเวณด้านหลังของอาคารสำนักงาน

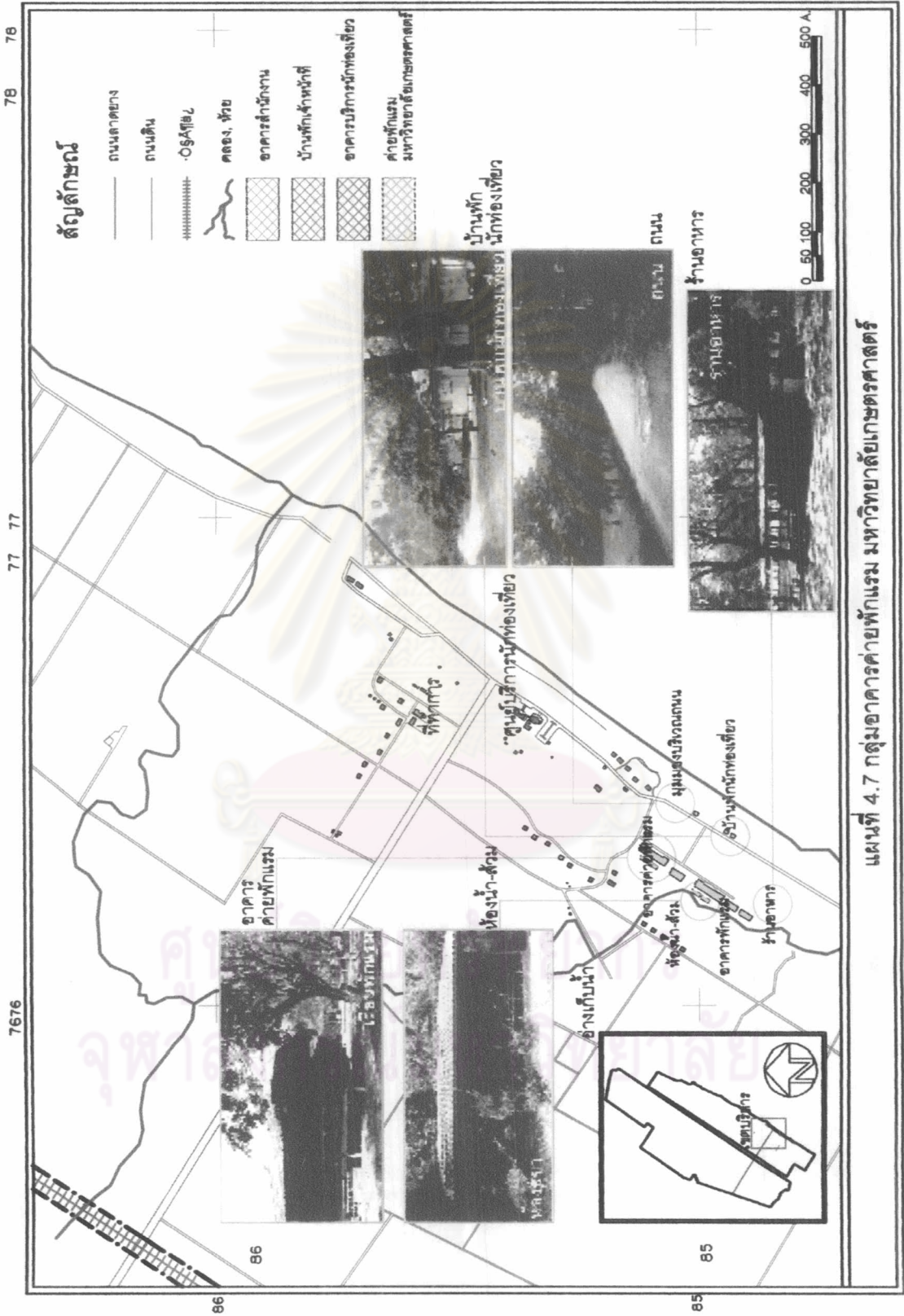
- 2) บริเวณใกล้อ่างเก็บน้ำ เป็นกลุ่มบ้านพักคนงาน จำนวน 10 หลัง ซึ่งอยู่เรียงไปตามแนวยาวของถนน ส่วนใหญ่เป็นอาคารไม้ มีรูปแบบหลากหลาย อาคารอยู่ในสภาพทรุดโทรม
- 3) บริเวณด้านตรวจการณ์ เป็นกลุ่มบ้านพักคนงาน จำนวน 4 หลัง
- 4) บริเวณอ่าวมะค่า สิ่งปลูกสร้างอยู่ในสภาพทรุดโทรม ประกอบด้วย บ้านพักคนงาน จำนวน 1 หลัง, ห้องน้ำ 1 หลัง และห้องวิทยุ 1 หลัง

2.3 บ้านพักนักท่องเที่ยว และอาคารบริการนักท่องเที่ยว

1) บริเวณชายหาดวนกร (ดูแผนที่ 4.6) ประกอบด้วย

- ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ทำหน้าที่ให้ข้อมูลในด้านต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว เช่น ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การพักผ่อน นิทรรศการ ห้องบรรยาย ของที่ระลึก เป็นต้น
- ร้านค้าสวัสดิการ เป็นอาคารซึ่งก่อสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ.2547
- ห้องน้ำชาย - หญิง จำนวน 5 ชุด (10 หลัง) แบ่งเป็นห้องน้ำชาย - หญิง ซึ่งตั้งอยู่หลังอาคารบริการ 2 ชุด, อยู่บริเวณอาคารเก็บเต็นท์ 2 ชุด และใกล้กับอาคารชุด 1 หลัง
- ศาลาอายุมงคล เป็นอาคารชั้นเดียว ใช้เป็นที่ขายสินค้า OTOP
- กระท่อมตามองถ่าย จัดแสดงเครื่องใช้ต่างๆ ของตามองถ่าย ตามตำนานพื้นบ้าน
- โรงเก็บเรือ
- อาคารบริการ เป็นอาคาร 2 ชั้น ใช้เป็นบ้านพักสำหรับเจ้าหน้าที่ซึ่งรับผิดชอบด้านอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวด้วย
- บ้านพักนักท่องเที่ยว จำนวน 5 หลัง อยู่บริเวณหน้าหาด ฝั่งใต้ของถนน โดยเป็นอาคารดั้งเดิม 2 หลัง มีผังพื้นและรูปแบบอาคารเหมือนกัน ได้รับการซ่อมแซมให้สามารถใช้งานได้ดี สภาพค่อนข้างเก่า และอาคารซึ่งเพิ่งก่อสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2547 จำนวน 3 หลัง มีผังพื้นและรูปแบบของอาคารเหมือนกัน และเป็นชุดเดียวกับร้านค้าสวัสดิการ และอาคารชุดสำหรับนักท่องเที่ยว
- อาคารชุดสำหรับนักท่องเที่ยว จำนวน 2 หลัง (8 หน่วย) อยู่บริเวณหน้าหาด ฝั่งเหนือสุดของถนน ใกล้จุดเริ่มต้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ
- ศาลา 6 เหลี่ยม จำนวน 3 หลัง ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่กางเต็นท์ หน้าอาคารที่ทำการ
- อาคารเก็บเต็นท์ บริเวณลานกางเต็นท์ หน้าอาคารที่ทำการ
- ศาลาที่พักบริเวณทางเดินศึกษาธรรมชาติ 3 แห่ง อยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรม ไม่สามารถใช้งานได้

แผนที่ 4.7 กลุ่มอาคารค่ายพักแรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2) บริเวณค่ายพักแรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ดูแผนที่ 4.7) อยู่ด้านทิศใต้ของพื้นที่บริการนักท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร ต่อจากกลุ่มอาคารบ้านพักนักท่องเที่ยว อาคารทั้งหมดอยู่ในสภาพทรุดโทรม ขาดการดูแลรักษา เนื่องจากไม่มีคนเข้าพักมากนัก มีผู้เข้าใช้บริการมากในช่วงรับน้อง ซึ่งนักศึกษาสถาบันต่างๆ จะเข้ามาขอใช้พื้นที่ ประกอบด้วย

- อาคารเรือนนอนพักแรมชั้นเดียว ยกพื้นสูง จำนวน 2 หลัง
- อาคารเรือนนอนพักแรม 2 ชั้น จำนวน 2 หลัง
- อาคารโถง 1 หลัง
- ห้องน้ำชาย - หญิง จำนวน 4 ชุด
- ร้านค้า มีลักษณะเป็นเพิง ปกติไม่เปิดให้บริการ
- บ้านพักนักท่องเที่ยว บริเวณชายหาด จำนวน 3 หลัง

อย่างไรก็ตามพื้นที่ส่วนนี้จะถูกส่งมอบคืนให้กับอุทยานแห่งชาติหาดวนกรต่อไปในอนาคต

2.4 ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้าง

2.4.1 การดูแลรักษา สิ่งก่อสร้างบางส่วนไม่มีการดูแลรักษาเท่าที่ควร วัสดุเสื่อมสภาพ อาคารจึงอยู่ในสภาพค่อนข้างทรุดโทรม โดยเฉพาะบ้านพักคนงาน

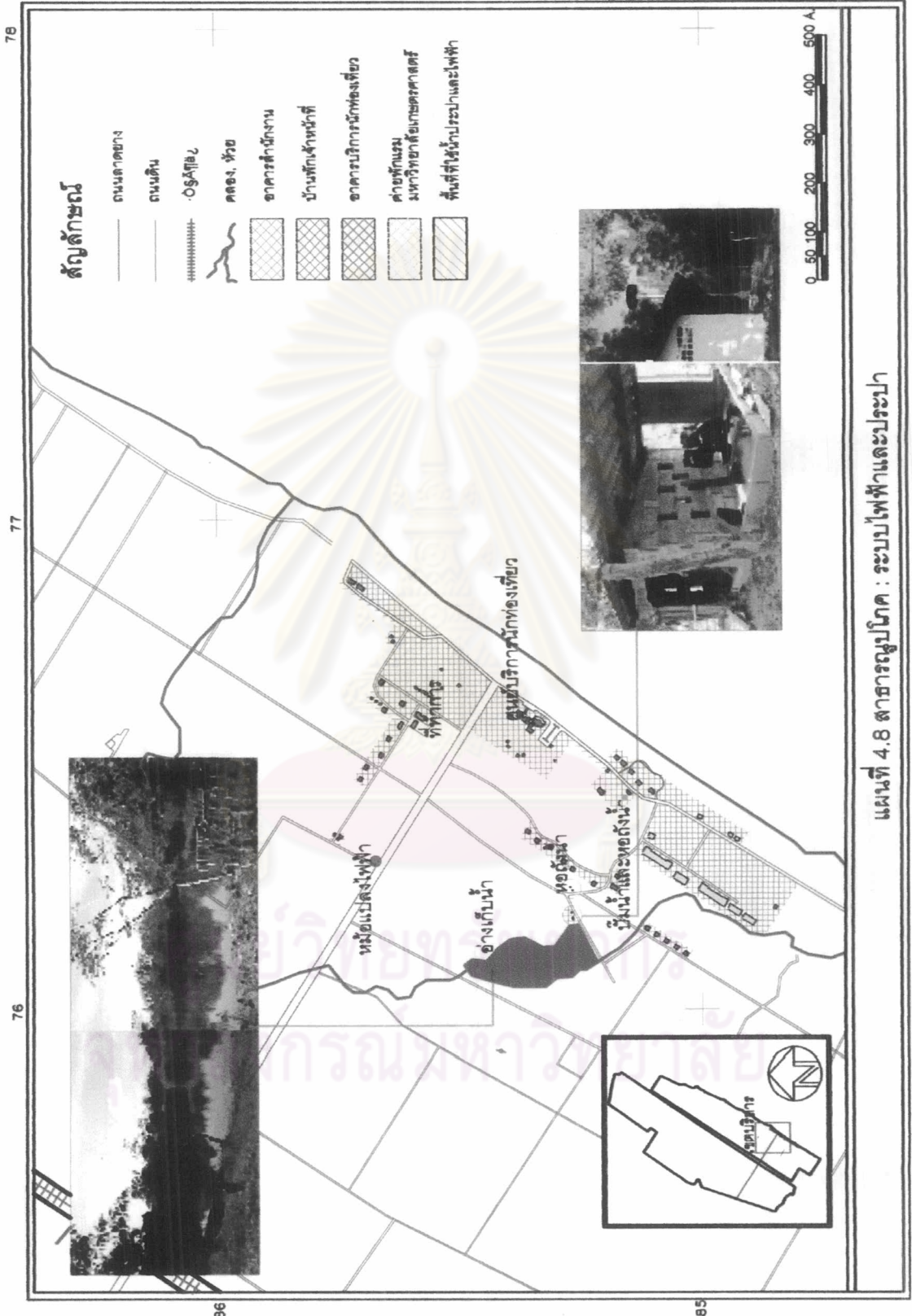
2.4.2 การใช้งาน อาคารบางส่วนมีการใช้งานไม่เต็มที่ เนื่องจากอยู่ในตำแหน่งที่ไม่สอดคล้องกับการใช้งาน เช่น

- อาคารหน้าอาคารที่ทำการ บริเวณลานกางเต็นท์ ซึ่งใช้เป็นที่เก็บเต็นท์และวัสดุอื่นๆ ซึ่งในการใช้งานจริง นักท่องเที่ยวจะติดต่อขอเช่าเต็นท์ที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และกางเต็นท์บริเวณสันทราย ใกล้ชายหาด ซึ่งอยู่ห่างจากจุดเก็บเต็นท์ ทั้งที่อาคารนี้สามารถใช้ประโยชน์ด้านอื่นได้อีก เช่น เป็นห้องบรรยาย เป็นต้น
- กระโจมตามองถ่าย ตั้งอยู่ในบริเวณที่สังเกตได้ไม่ชัดเจน จึงมีนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมไม่มากนัก

3. ระบบสาธารณูปโภค

3.1 ระบบไฟฟ้า

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ใช้ไฟฟ้าจากโรงผลิตไฟฟ้าเขื่อนแก่งกระจาน ที่มีกำลังการผลิต 19,000 กิโลวัตต์ ให้บริการครอบคลุมทุกพื้นที่ของทั้งจังหวัด ปัจจุบันมีการใช้ไฟฟ้า 60% ของการจ่ายกระแสไฟฟ้าจากหม้อแปลงและเก็บไว้เป็นปริมาณสำรอง 40% สำหรับอุทยานแห่งชาติหาดวนกรใช้ไฟฟ้าระบบ 3 เฟส 4 สาย มีปริมาณเพียงพอที่จะรองรับการใช้งานในปัจจุบัน

แผนที่ 4.8 สถานการณ์ระบบไฟฟ้าและประปา

3.2 ระบบประปา

พื้นที่โดยรอบอุทยานแห่งชาติหาดวนกร คือ ต.ห้วยทราย อ.เมือง และ ต.ห้วยยาง อ.ทับสะแก ใช้น้ำประปาซึ่งจ่ายโดยการประปาสวนภูมิภาค โดยมีแหล่งน้ำดิบคืออ่างเก็บน้ำห้วยทอง ร่วมกับแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคอื่นๆ เช่น

- ฝ่ายน้ำล้น โดยในพื้นที่ ต.ห้วยทราย อ.เมือง ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ต้นน้ำส่วนใหญ่ของห้วยทรายและคลองหินจวง มีฝายน้ำล้นรวมทั้งสิ้น 26 แห่ง และ ต.ห้วยยาง อ.ทับสะแก มีฝายน้ำล้นรวม 8 แห่ง²
- บ่อบาดาล ในพื้นที่ ต.ห้วยทราย อ.เมือง มีบ่อบาดาล รวม 23 แห่ง และ ต.ห้วยยาง อ.ทับสะแก มีบ่อบาดาล รวม 29 แห่ง³

ทั้งนี้ มีรายงานสภาพการขาดแคลนน้ำในช่วงเดือนมกราคม - ตุลาคม ในพื้นที่ บ้านสองกะลอน และ บ้านโป่งเกตุ ซึ่งอยู่ในพื้นที่ต้นน้ำคลองหินจวง โดยมีจำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภครวม 245 ครัวเรือน⁴

สำหรับน้ำประปาที่ใช้ภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกร ได้จากการผลิตภายในอุทยานฯ โดยผลิตน้ำประปาจากน้ำดิบในอ่างกักเก็บน้ำ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำใช้เพียงแห่งเดียว ด้วยการสูบน้ำจากอ่าง แล้วสูบน้ำขึ้นหอถังน้ำ ก่อนจะปล่อยตามแรงโน้มถ่วงเพื่อนำน้ำไปใช้ต่อไป น้ำที่นำมาใช้มีสีออกเหลืองเล็กน้อย ซึ่งเกิดจากพืชในอ่าง

3.3 ระบบการสื่อสาร

ปัจจุบันมีระบบโทรศัพท์พื้นฐานให้บริการ ส่วนระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ สามารถรับสัญญาณได้ทุกระบบแต่ยังมีคุณภาพไม่ดีนัก ครอบคลุมพื้นที่ไม่ทั่วถึง และยังไม่มียระบบอินเทอร์เน็ต

ส่วนในพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ต.ห้วยทราย อ.เมือง และ ต.ห้วยยาง อ.ทับสะแก มีโทรศัพท์พื้นฐาน และโทรศัพท์สาธารณะให้บริการครอบคลุมทุกพื้นที่

² สำนักงานทรัพยากรน้ำ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. "ฝาย" ข้อมูลพื้นฐานการจัดการทรัพยากรน้ำระดับตำบล (ประจวบคีรีขันธ์: สำนักงานทรัพยากรน้ำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2547) (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่).

³ เรื่องเดียวกัน, "บ่อบาดาล"

⁴ เรื่องเดียวกัน, "สภาพการขาดแคลนน้ำ"

3.4 ระบบกำจัดของเสีย

3.4.1 การกำจัดขยะมูลฝอย

อุทยานแห่งชาติหาดวนกรดำเนินการจัดการด้านระบบกำจัดขยะมูลฝอยเอง โดยการจัดเก็บขยะมูลฝอยในบริเวณที่รองรับนักท่องเที่ยว จะมีถังขยะสำหรับขยะประเภทต่างๆ ตั้งอยู่ในระยะที่เดินได้สะดวก และรวบรวมเก็บโดยรถบรรทุกขยะขนาดเล็ก เพื่อนำไปกำจัดโดยการฝังกลบและเผาทำลายต่อไป

การกำจัดขยะมูลฝอยในปัจจุบันมีเตาเผาขยะ ซึ่งใช้น้ำมันร่วมกับระบบไฟฟ้า สำหรับเผาขยะแห้ง ในขณะที่ขยะซึ่งสามารถนำไปแปรรูปได้ จะอนุญาตให้คนงานนำไปขายเป็นรายได้เสริม ส่วนขยะเปียกจะขุดหลุมฝังกลบในบริเวณที่ห่างจากแหล่งน้ำใต้ดินและชุมชนเพื่อป้องกันการเกิดมลพิษ โดยบริเวณฝังกลบขยะมีพื้นที่ประมาณ 2 ไร่ และหลุมสำหรับฝังกลบขยะในปัจจุบัน (เมษายน 2548) มีพื้นที่ประมาณ 180 ตารางเมตร ลึกประมาณ 2 เมตร

สำหรับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ต.ห้วยทราย อ.เมือง และ ต.ห้วยยาง อ.ทับสะแก มีการดำเนินการจัดเก็บและกำจัดขยะโดยองค์การบริหารส่วนตำบล

3.4.2 น้ำเสีย และการป้องกันกำจัดน้ำเสีย

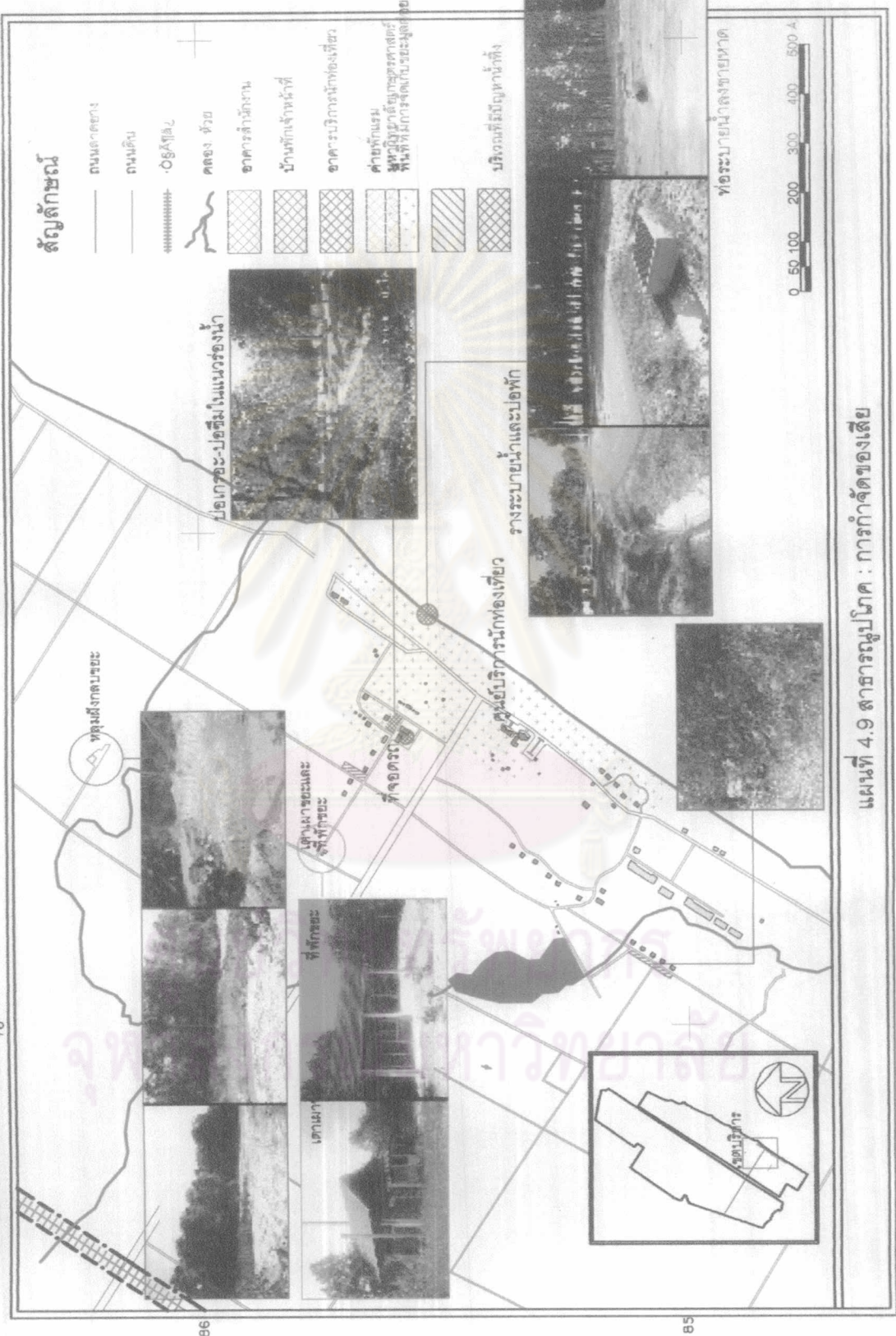
ในบริเวณหาดวนกรส่วนอาคารที่สร้างใหม่ เช่น อาคารบริการ ห้องน้ำสำหรับนักท่องเที่ยว อาคารสำนักงาน บ้านพักข้าราชการ มีการกำจัดน้ำเสียอย่างระมัดระวังมากขึ้น โดยใช้ระบบถังบำบัดสำเร็จรูป และปล่อยน้ำที่ผ่านการบำบัดแล้วสู่ธรรมชาติต่อไป ส่วนบริเวณอ่าวมะค้ายังไม่มีการจัดการด้านการบำบัดน้ำเสีย

3.5 ปัญหาเกี่ยวกับระบบสาธารณูปโภค

3.5.1 ระบบประปา

มีแหล่งน้ำดิบสำหรับผลิตน้ำประปาเพียงแหล่งเดียว คืออ่างกักเก็บน้ำ ซึ่งจ่ายน้ำใช้ให้บริเวณชายหาดวนกร จากการศึกษาพบว่าในอดีตที่ผ่านมา ปกติแล้วน้ำในอ่างกักเก็บน้ำมีพอเพียงในการผลิตน้ำประปา แต่ในบางปีโดยเฉพาะช่วงฤดูร้อน ซึ่งมีปริมาณน้ำในอ่างกักเก็บน้ำไม่มากนัก ฝนทิ้งช่วง ประกอบกับมีการใช้น้ำปริมาณมาก ทำให้การใช้น้ำต้องเป็นไปอย่างเข้มงวด

เมื่อพิจารณาจากสภาพการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ของชุมชนต้นน้ำซึ่งบางส่วนใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติในปัจจุบันแล้ว พบว่าแหล่งน้ำที่ได้รับผลกระทบโดยตรงคือ คลองหินจวง และห้วยทราย ส่วนบ้านเนินดินแดง พื้นที่ต้นน้ำของห้วยตะแคง ซึ่งเป็นแหล่งน้ำดิบในการผลิตน้ำประปาของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร ยังไม่มีรายงานสภาพการขาดแคลนน้ำ

แผนที่ 4.9 สถานารณูปโภค : การกักตุนของเสีย

3.5.2 การกำจัดขยะมูลฝอย

- 1) หลุมฝังกลบขยะมูลฝอยของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร ยังไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และยังไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของกรมควบคุมมลพิษ การคัดแยกขยะยังไม่ดีถ้วน เนื่องจากยังมีเจ้าหน้าที่ยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในช่วงที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก จึงอาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ในระยะยาวได้
- 2) ที่ตั้งของหลุมฝังกลบขยะมูลฝอย แม้ว่าจะอยู่ห่างไกลจากชุมชนและแหล่งน้ำ แต่ก็อยู่ในพื้นที่ซึ่งมีสัตว์ป่าผ่าน ดังนั้นอาจมีผลต่อพฤติกรรมหากินของสัตว์ป่าได้
- 3) พบว่ามีการกำจัดขยะอย่างไม่ถูกสุขลักษณะในบริเวณบ้านพักคนงาน โดยการกองขยะทิ้งข้างทาง เช่น บ้านพักคนงานกลุ่มที่อยู่ใกล้คลองน้ำจืด อาจส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำได้
- 4) บริเวณจุดชมวิวน้ำร้อนน้ำพุยังไม่มีการจัดการด้านการกำจัดขยะมูลฝอย ปัจจุบันใช้วิธีเผาทั้งหมด ทุกประเภทขยะ

3.5.3 การกำจัดน้ำเสียและท่อน้ำทิ้ง

- 1) ตำแหน่งของบ่อเกรอะ-บ่อซึม บางส่วนอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม (ดูแผนที่ 4.10) เช่น
 - บริเวณสำนักงาน บ่อเกรอะ-บ่อซึมอยู่ระหว่างอาคารสำนักงานและที่จอดรถ ซึ่งเป็นถนนดินอัดแน่น แรงกดจากรถทำให้บ่อเกรอะ-บ่อซึมชำรุด และส่งกลิ่นเหม็น
 - บ่อเกรอะ-บ่อซึมซึ่งอยู่ใกล้กับบ้านพักหัวหน้าอุทยานฯ อยู่ในตำแหน่งที่เป็นร่องน้ำ เป็นต้น
- 2) การระบายน้ำจากร่องน้ำริมถนนบริเวณหน้าหาดวนกร มีการต่อท่อน้ำทิ้งไปยังบริเวณชายหาด

4. ชุมชนโดยรอบ

อุทยานแห่งชาติหาดวนกรอยู่ในพื้นที่ ต.ห้วยทราย อ.เมือง และ ต.ห้วยยาง อ.ทับสะแก ซึ่งมีข้อมูลพื้นฐานในแต่ละด้าน ดังนี้

4.1 ประชากร

ในปี พ.ศ.2546 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีประชากรจำนวน 492,480 คน แบ่งเป็น ชาย 250,121 คน หญิง 242,359 คน สำหรับในพื้นที่จำนวนประชากรใน ในช่วงระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ.2538 - 2547 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก คือเพิ่มหรือลดไม่เกินร้อยละ 1 ต่อปี โดย

จำนวนประชากรในตำบลห้วยทรายอยู่ในช่วงประมาณ 9,800 - 9,900 คน และประชากรในตำบล
ห้วยยางอยู่ในช่วงประมาณ 7,900 - 8,300 คน

ตาราง 4.1 จำนวนประชากรในพื้นที่ใกล้เคียงอุทยานแห่งชาติหาดวนกร

พ.ศ.	จำนวนประชากร (คน)		อัตราการเปลี่ยนแปลง(ร้อยละ)	
	ต.ห้วยทราย	ต.ห้วยยาง	ต.ห้วยทราย	ต.ห้วยยาง
2538	9,823	8,246	-	-
2539	13,192	8,359	1.343	1.014
2540	9,807	8,393	0.743	1.004
2541	9,809	8,394	1.000	1.000
2542	9,808	8,036	0.999	0.957
2543	9,844	7,967	1.003	0.991
2544	9,901	8,103	1.005	1.017
2545	9,884	8,035	0.998	0.992
2546	9,849	7,987	0.996	0.994
2547	9,822	7,898	0.997	0.989

จากข้อมูลจำนวนประชากรข้างต้น พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรโดย
เฉลี่ย ในช่วงปี พ.ศ.2538 - 2547 ของ ต.ห้วยทราย ร้อยละ 1.0098 และ ต.ห้วยยาง ร้อยละ
0.9954 ซึ่งสามารถนำไปคาดการณ์จำนวนประชากรของทั้งสองตำบลในช่วง 20 ปีข้างหน้า ได้ดัง
ตารางต่อไปนี้

ตาราง 4.2 จำนวนประชากรในบริเวณใกล้เคียงอุทยานแห่งชาติหาดวนกรในช่วง 20 ปีข้างหน้า

พ.ศ.	จำนวนประชากร (คน)		
	ต.ห้วยทราย	ต.ห้วยยาง	รวม
2538	9,823	8,246	18,069
2543	9,844	7,967	17,811
2548	9,917	7,862	17,779
2553	10,413	7,683	18,096
2558	10,933	7,507	18,440
2563	11,480	7,326	18,816
2568	12,053	7,169	19,222

จากตารางข้างต้น เห็นได้ว่ามีแนวโน้มจำนวนประชากรใน ต.ห้วยยาง จะลดลง แต่จำนวนประชากรโดยรวมในพื้นที่ใกล้เคียงอุทยานแห่งชาติหาดวนกรยังคงเพิ่มขึ้น

4.2 ศาสนา

ประชาชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประมาณร้อยละ 96 นับถือศาสนาพุทธ มีวัด 175 แห่ง ที่พักสงฆ์ 75 แห่ง ศาสนสถานของศาสนาอื่น ๆ ได้แก่ มีโบสถ์ในศาสนาคริสต์ 9 แห่ง และ มัสยิด 8 แห่ง โดยในเขต อ.เมือง และ อ.ทับสะแก มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนศาสนสถานใน อ.เมือง และ อ.ทับสะแก (พ.ศ.2546)

อำเภอ	วัด	สำนักสงฆ์	โบสถ์คริสต์	มัสยิด
อ.เมือง	28	14	2	3
อ.ทับสะแก	28	9	2	1

(ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์)

จากตารางข้างต้น เห็นได้ว่าชุมชนใกล้เคียงอุทยานแห่งชาติหาดวนกร มีศาสนสถานของหลายศาสนา ซึ่งไม่มีปัญหาด้านความแตกต่างหรือขัดแย้งแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังมีการทำกิจกรรมร่วมกันในช่วงเทศกาลต่างๆ ด้วย

4.3 การบริการด้านสังคม

4.3.1 ด้านการศึกษา

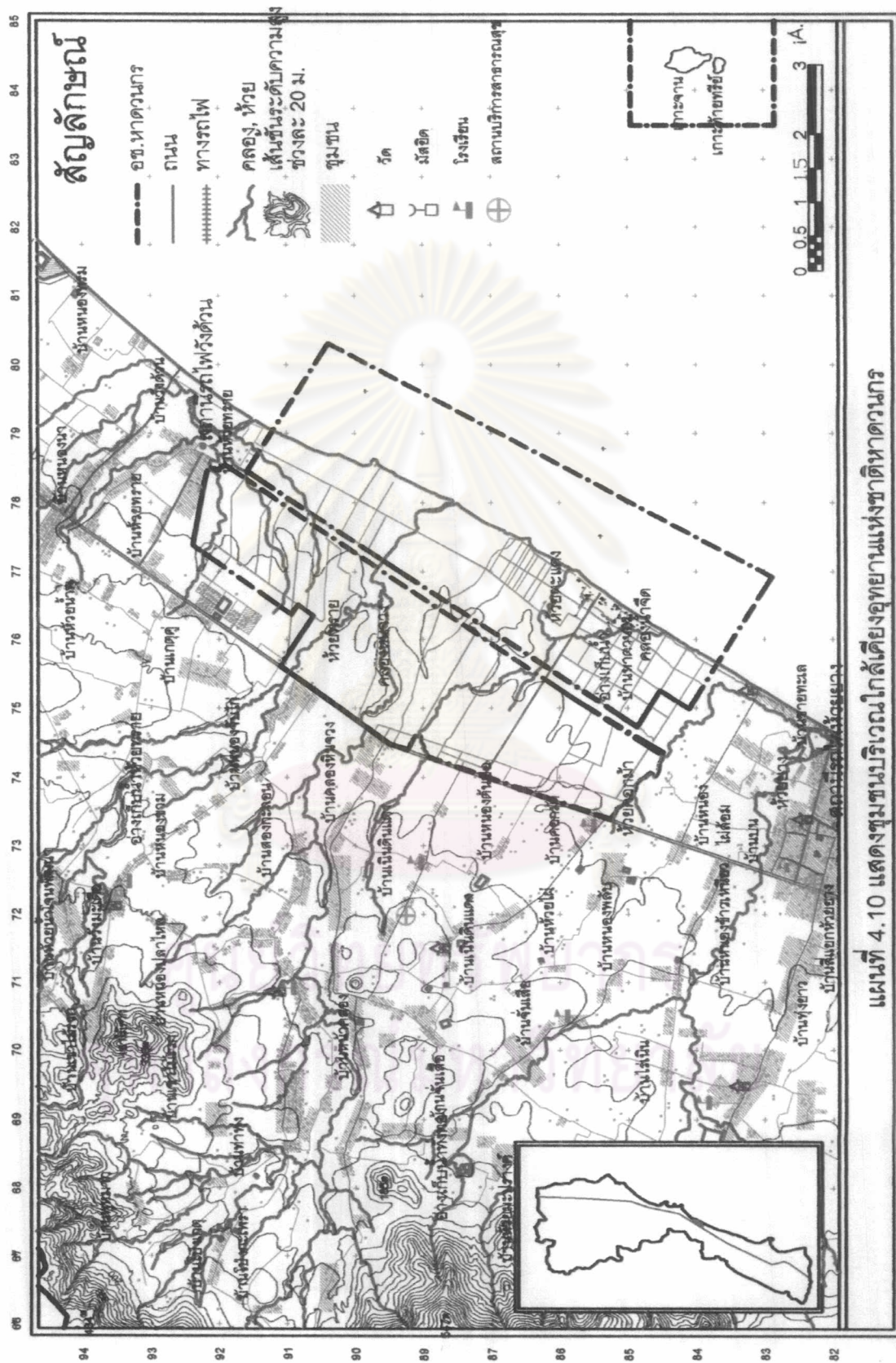
ในปีการศึกษา 2545 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีโรงเรียนทั้งหมด 285 แห่ง โดยในเขต อ.เมือง มีโรงเรียน 48 แห่ง และ อ.ทับสะแก มีโรงเรียน 30 แห่ง นอกจากนี้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ยังมีสถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษารวมจำนวน 6 แห่ง

4.3.2 ด้านสาธารณสุข

เขตพื้นที่ ต.ห้วยทราย อ.เมืองฯ มีสถานื่อนามัย 2 แห่ง และมีโรงพยาบาลขนาดใหญ่ในเขต อ.เมืองฯ คือโรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งอยู่ห่างจากอุทยานแห่งชาติหาดวนกรไปประมาณ 25 กิโลเมตร

ส่วน ต.ห้วยยาง อ.ทับสะแก มีสถานื่อนามัย 2 แห่ง และมีโรงพยาบาลขนาดเล็กในเขต อ.ทับสะแก คือ โรงพยาบาลทับสะแก ซึ่งอยู่ห่างจากอุทยานแห่งชาติหาดวนกรไปประมาณ 15 กิโลเมตร

หากเกิดเหตุฉุกเฉินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกร ส่วนใหญ่จะนำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์ เนื่องจากเป็นโรงพยาบาลขนาดใหญ่ มีเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งบุคลากรทางการแพทย์ที่เพียงพอมากกว่า

4.4 เศรษฐกิจ

อาชีพหลักของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์คือประกอบอาชีพด้านการเกษตร พืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้จังหวัดมากที่สุด ได้แก่ สับปะรด รองลงมาคือมะพร้าว อ้อย ข้าวโพด และไม้ผล เช่น มะม่วง ทูเรียน ด้านการประมง มีทั้งการประมงน้ำจืดและประมงน้ำเค็ม นอกจากนี้ในเขตจังหวัดมีโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 500 โรง แบ่งเป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่น โรงงาน สับปะรดกระป๋อง โรงงานน้ำตาลทราย ฯลฯ จำนวน 12 โรง, โรงงานขนาดกลาง เช่น โรงงาน สับปะรดอบแห้ง อาหารสัตว์ โรงงานหินอ่อน ฯลฯ จำนวน 23 โรงงาน และโรงงานขนาดเล็ก เช่น โรงงานมะพร้าวอบแห้ง โรงงานผลไม้กวน โรงงานทำกุ้งแห้ง จำนวน 470 โรง ในปี พ.ศ. 2545 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) 36,217 ล้านบาท และมูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัว 79,598 บาท⁵

พื้นที่โดยรอบอุทยานแห่งชาติหาดวนกรเกือบทั้งหมดเป็นพื้นที่เกษตรกรรม พืชหลักที่ปลูกคือมะพร้าว ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจอันดับสองของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีปลูกพืชอื่นๆ บ้าง เช่น สน ประดิพัทธ์ สับปะรด ทำนา นอกจากนี้มีการเลี้ยงโคนมขนาดเล็กด้วย

ในเขต ต.ห้วยทราย อ.เมืองฯ ประชากรมีอาชีพหลักคือการทำสวนมะพร้าว มีการปลูกสน ประดิพัทธ์และเลี้ยงโคบ้างแต่ไม่มากนัก นอกจากนี้มีการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพเสริม คือ กลุ่มสตรีบ้านห้วยน้ำโจน ทำน้ำพริกชนิดต่าง ๆ

ส่วนในพื้นที่ ต.ห้วยยาง อ.ทับสะแก ประชากรมีอาชีพหลักคือการทำสวน และมีอาชีพเสริมได้แก่ รับจ้าง และแปรรูปผลผลิต โดยมีกลุ่มแม่บ้าน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองข้าวเหนียว และกลุ่มแม่บ้านหัวเขา ผลิตภัณฑ์หลักได้แก่ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับมะพร้าว เนื่องจากในพื้นที่ส่วนใหญ่ปลูกสวนมะพร้าวเป็นหลัก เช่น มะพร้าวอบน้ำผึ้ง ทำไขดองน้ำมะพร้าว มะพร้าวอบน้ำผึ้ง และผลิตภัณฑ์ซึ่งแปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ เช่น กุ้งอบ ปลาหยอง ปลาสามรส เป็นต้น

4.5 สถานที่ท่องเที่ยวและที่พักแรม

สถานที่ท่องเที่ยว ชายทะเลบ้านวังด้วนซึ่งเป็นหาดที่ต่อเนื่องกับหาดวนกร, อุทยานแห่งชาติน้ำตกห้วยยาง อุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ณ หว้ากอ, ด่านสิงขร, อ่าวมะนาว กองบิน

⁵ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สมุดรายงานสถิติจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ฉบับ พ.ศ. 2547. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

ที่พักแรม ที่พักแรมในละแวกใกล้เคียงอุทยานแห่งชาติหาดวนกร อยู่ในพื้นที่ ต.ห้วยยาง มีลักษณะเป็นรีสอร์ท จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ 1) ห้วยยาง บีช รีสอร์ท ราคาที่พัก 800 - 1,200 บาท/คืน 2) แจ็คบีช รีสอร์ท ราคาที่พัก 800 - 1,500 บาท/คืน และ 3) สุขตารีสอร์ท ราคาที่พัก 800 - 1,200 บาท/คืน โดยมีสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ร้านอาหาร และสระว่ายน้ำ

4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างอุทยานแห่งชาติหาดวนกรกับชุมชน

ความสัมพันธ์ระหว่างอุทยานแห่งชาติหาดวนกรและชุมชนโดยรอบ เป็นไปด้วยดี ไม่มีข้อขัดแย้ง ไม่มีปัญหาการบุกรุกแนวเขต หรือลักลอบหาของป่า นอกจากนี้ทางอุทยานฯ ยังมีโครงการต่างๆ ที่เพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างอุทยานฯ กับชุมชน โดยมุ่งเน้นทำกิจกรรมกับกลุ่มนักเรียน เช่น กิจกรรมค่ายอนุรักษ์ธรรมชาติ การเผยแพร่ความรู้แก่โรงเรียนในละแวกใกล้เคียง การเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้ามาทำกิจกรรมและเป็นอาสาสมัครของอุทยานฯ ในช่วงปิดภาคเรียน รวมทั้งมีร้านขายสินค้า OTOP ในอุทยานฯ

5. นโยบายที่เกี่ยวข้อง

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา และแนวทางการใช้ที่ดินของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร ได้แก่ วิสัยทัศน์และนโยบายของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบโดยตรง, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ซึ่งกำหนดภาพรวมและทิศทางในการพัฒนาต่าง ๆ ของจังหวัด, และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยซึ่งกำหนดทิศทางและเป้าหมายด้านการท่องเที่ยวโดยตรง หน่วยงานเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ให้ความสำคัญแก่การสงวน อนุรักษ์ พัฒนา และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ มีการจัดการการใช้ประโยชน์เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน เหมาะสมกับศักยภาพของทรัพยากร

ในการด้านท่องเที่ยว มุ่งเน้นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) และการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการท่องเที่ยวในทุกกระบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติเช่นกัน